

OLLI KARILA

KUUDEN
MINUUTIN
SEIKKAILU

ja muita jännityskertomuksia

KUUDEN MINUUTIN SEIKKAILU

Olli Karila

Kuuden minuutin seikkailu

ja muita jännityskertomuksia

Toimitus ja jälkisanat

Juha Järvelä

Vuosikertajännitystä 1

Kannen kuva (rajattu) vuodelta 1934: Pietinen/Museovirasto,
Historian Kuvakokoelma, Pietisen kokoelma.

Jälkisanat © 2024 Juha Järvelä

ISBN: 978-952-80-8477-8

Kustantaja: BoD · Books on Demand GmbH, Helsinki, Suomi
Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Hampuri, Saksa

Sahajauhoja

— Vakaumukseni on, rikospoliisiupseeri sanoi, että olemme tekemisissä hullun kanssa, vaarallisen hullun, sellaisen, jota ranskalaiset kuuluvat sanovan järkeileväksi hulluksi. Muuten en voi asiaa käsittää. Näissä rikoksissa yhtyy epäinhimillinen julmuus ja samalla hiuksenhieno laskelmallisuus. Ja lopuksikin: ne ovat liian törkeitä rikoksia saaliin suuruuteen nähden. Uskaltaisin sanoa, että pahinkin täysijärkinen rikollinen voi tehdä yhden sellaisen, sattumalta, mutta ettei hän harkitsisi ja tekisi useampia sellaisia niin pieni saalis tiedossaan.

Hänen alaisensa, nuorempi upseeri, nyökkäytti päätään innokkaasti.

— Luulen, että olette päässyt tärkeän askelen eteenpäin, hän myönsi. — Näkökantanne on varmasti oikea ja se suuntaa etsiskelymme rajoitetummalle taholle. Tilanne alkaa olla joka tapauksessa sietämätön. Kahdeksan kuukautta ja kuusi ryöstömurhaa! Poliisia pidetään voimattomana ja paikkakuntalaiset alkavat tuntea todellista kauhua.

— Tämä viimeinen tapaus on ilkein, poliisipäällikkö huoautti. — Herra Malmi oli mitä parhain kansalainen. Hänhän oli suoranainen paikkakunnan hyväntekijä. Hän auttoi ja tuki jokaista, jonka tiesi tukea tarvitsevan.

Nuori upseeri nyökkäsi. Herra Malmin tapaus oli oudoksuttava ja vaikea. Malmi oli yksinäinen mies, joka eleli omassa pienessä talossaan kaupungin uloimmilla laiteilla, oikeastaan jo maaseudulla, met-

sikön keskellä ja lähellä vähän käytettyä syrjätieta. Tänään muutamia tunteja sitten, kun häntä ei ilmestynyt näkyviin, naapurit alkoivat häntä etsiskellä. Talo oli lukittu. Kutsuttiin paikalle poliisi ja hän murtautui taloon. Herra Malmi löydettiin makaamasta vuoteestaan kuolleena. Ensiksi otaksuttiin, että halvaus oli lopettanut vanhan miehen elämän, mutta poliisien tutkimukset saivat epäluulon piankin heräämään. Ruumis toimitettiin oikeuslääkeopillisesti avattavaksi ja nyt olivat poliisipäällikkö ja hänen lähin upseerinsa lähdössä tutkimaan tapahtumapaikkaa.

Samassa soi puhelin ja nuori rikosupseeri vastasi. Hän kuunteli jännittyneenä ja tarkkaavasti.

— Kiitos.

Hän laski kuulotorven paikoilleen.

— Tohtori Murto soitti. Herra Malmi on tukehtunut kaasuun, se on varmaa, mutta täydellinen tutkimus kestää myöhempään.

Poliisipäällikkö pudisteli päätään.

— Kaasuun! Sehän on kummallista. Kaasujohto kulkee kai noin kilometrin päässä. Eihän näissä laitakaupungin taloissa ole kaasua. Mikä kaasu lienee kysymyksessä?

— Tohtori Murto sanoi, että se kysymys on vielä ratkaisematta lopullisesti, mutta että kaasu muistuttaisi bensiinin palamisjätteitä. Toisin sanoen olisi bensiinimoottorin pakokaasua.

— Hm, herra Malmilla ei ollut minkäänlaista moottoria, ei edes moottoripyörää. Mutta lähtekäämme paikalle.

* * *

Tilanne poliisipäällikön piirissä oli — niinkuin nuorempi poliisiupseeri oli sanonut — sietämätön. Nyt oli kysymyksessä neljäs rikos ja kuudes uhri. Aikaisemmin oli murtauduttu niinikään yksinäiseen taloon, jossa asui kolme vanhaa ihmistä. Heidät oli surmattu, talo oli pengottu ja varmasti saatu saalista. Sitten oli kaikki jäljet yritetty

hävittää sytyttämällä talo palamaan, mutta tämä yritys oli osittain epäonnistunut. Palo huomattiin niin pian, että sekä ruumiit että osa irtaimistoa ehdittiin pelastaa ja jäljet olivat poliisille selvät. Ei käynyt epäileminen, etteikö kysymyksessä ollut rikos. Sitten oli muuan vaakuutusvirkailija ammuttu autossaan ja ryöstetty, sitten muuan rahastonhoitaja ammuttu, ryöstetty ja jätetty tielle makaamaan. Hän kuitenkin ehti ennen kuolemaansa kertoa hiukan poliisille. Miehiä oli ollut kaksi ja kummatkin naamioituneita. Toinen oli ollut tavallista pitempi, toinen keskikokoa. Ja heillä oli ollut auto, mutta se oli ollut niin kaukana — he olivat tulleet kävellen rahastonhoitajan moottoripyörää vastaan — ettei rahastonhoitaja voinut antaa siitä mitään tuntomerkkiä. Saalis oli kussakin tapauksessa ollut kyllä melkoinen, mutta ei milloinkaan niin suuri, että vähänkin tavallisempi rikollinen olisi sen takia uskaltanut siksi törkeään rikokseen. Se oli selvä yhteinen piirre, samoin kuin sekin, että rikokset olivat kaikki tapahtuneet melko pienen piirin sisällä.

Poliisi oli toimittanut tutkimuksia, pari henkilöä oli ollut pidätettynäkin, mutta mitään enempää ei saatu selville. Julkeat rikokset pysyivät ratkaisemattomina ja rikolliset saivat rauhassa nauttia saaliistaan. Tilanne oli sietämätön, se oli totta. Ei voinut otaksua, että jokaisen rikoksen olisi tehnyt eri henkilö. Näin pienellä alalla ei niin törkeitä rikollisia voinut olla niin paljon. Ja heidän täytyi olla paikkakuntalaisia, sillä jokainen rikos todisti paikallista asiantuntemusta.

* * *

He tutkivat huonetta, jossa herra Malmi oli nukkunut ja kuollut. Poliisipäällikkö luki herra Malmin papereita, joita oli aika kasa hänen yöpöytänsä laatikossa. Ne olivat pääasiallisesti pyyntökirjeitä eri suojateilta.

Nuorempi poliisiupseeri ryömi pitkin huonetta ja katseli, katseli.

Sormenjälkiä he eivät oikeastaan etsineetkään. Edellisissäkään rikoksissa niitä ei oltu havaittu. Rikolliset olivat varovaisia. Mutta kun etsi jotakin muuta, jonkinlaista jälkeä, joka voisi ohjata hänet oikeaan tai ohjata yleensä jonnekin.

Huone oli maalaistyylinen ja veistetyt seinät oli jätetty paperoimatta, niin että niiden vanha, tumma väri pääsi oikeuksiinsa. Yhdessä nurkassa seisoj vanhanaikainen kaappikello, toisessa nurkassa oli kolmikulmainen, jyrä ja maalaamaton pöytä samaa maalaistyyliä. Poliisiupseeri oli juuri ryöminyt pöydän luo, kun hänen huomiotaan herättivät muutamat vaaleat puujyväset. Niitä ei ollut kuin kolme tai neljä, mutta hän ihmetteli, mistä ne olivat tulleet. Ne näyttivät sahajauhoilta, mutta kun hän tarkemmin niitä tutki, hän huomasi niiden sittenkin olevan toisenlaisia. Ne olivat jotenkin muserrettuja, kierrettyjä ja osittain kiinni toisissaan.

Pora! poliisiupseerin mielessä välähti. Tietysti ne olivat poran jätteitä. Hän nousi ja otti taskustaan suurennuslasin, jolla tarkasteli kämmenellään olevia puunsiruja. Oli selvää, että ne vasta äsken olivat tulleet tuohon lattialle. Herra Malmin huoneet siivottiin joka päivä. Sirut olivat kuivaa ja sitkeää puuta ja upseeri saattoi todeta niissä kuivan pihkan kiillettä. Ne olivat havupuuta, petäjää ja poliisi vilkaisi seiniin. Ne olivat seinästä. Missä oli porattu seinää?

Poliisipäällikkö oli syventynyt papereihinsa eikä apulainen sanonut mitään. Hän alkoi kärsivällisesti etsiä ja läheltä nurkka-pöytää, ikkunanpielestä, hän löysi seinästä pienen reiän. Se näytti hänestä ensin oksalta, mutta koetettuaan kaivaa sitä veitsellään hänen onnistui se helposti irroittaa. Puutulppa oli pistetty pieneen, syvään reikään. Poliisiupseeri katseli ympärilleen ja huomasi pöydällä pitkävärtisen piipun. Hän pisti varrenreikään ja se solahti sinne kauas. Seuraavassa hetkessä Hartola — upseeri — kiiruhti ulos ja ulkoseinästä hän löysi varsin pian toisen puutapin, joka ei ollut niin huolitellusti valmistettu kuin sisällä ollut.

Hartola seisoi pari kolme sekuntia paikalla ja lähti sitten verkkaleen kävelemään pienen puutarhan halki. Hän tuli aidan luo ja lähti sitten etsimään porttia. Sellainen löytyikin, pieni sivuportti, ja polkua pitkin kulkien poliisiupseeri saapui pian syrjätielle. Hän kulki sitä pitkin katsellen tarkasti maahan, seisahteli ja mietiskeli, kunnes palasi reippaasti taloon.

— Päällikkö, hän sanoi, — luulenpa, että kaasukysymys on ratkaistu, vaikka eihän se meitä paljon auta.

— Ratkaistuko? vanhempi mies huudahti. — Eikö auta? Mitä olette keksinyt?

Hartola selosti havaintonsa ja huomionsa toiselle, näytti hänelle reiän ja johti hänet sitten maantielle.

— Minun mielestäni yhtä yksinkertaista kuin pirullista, hän virkahti. — Katsokaas, Malmi oli hyvä mies, mutta hän oli myös rohkea ja riуска mies vuosistaan huolimatta, eikä hän olisi antautunut tais-telutta. Siksi rosvot vaiensivat hänet melua pitämättä. He ovat tulleet tänne autolla — ja autoahan ne ovat käyttäneet ennenkin — ja hiipi-neet sitten talon luo. Yksi heistä on porannut reiän seinään. Uskallan virkani vetoon, että tuon reiän kautta on johdettu kumiputki sisään ja putken toinen pää on ollut liitetty auton pakokaasuputkeen. Moottorin on annettu käydä hiljalleen ja kaasu on virrannut huonee-seen ja koko taloon. Ja kun rikolliset ovat uskoneet uhrinsa kypsäksi, he ovat vasta sitten murtautuneet sisään, avanneet ikkunat, tuuletta-neet huoneet ja toimittaneet tarkastuksensa. Pieni seinäkaappi on tyhjä. Emme vain tiedä, tokko Malmilla on siinä ollut rahoja vai ei. Vain hänen asioittensa täydellinen tutkiminen voi paljastaa, kuinka suuri rosvojen saalis on ollut.

— Hm, onhan tämä jo jotakin, poliisipäällikkö tuumi. — Tie-dämme edes rikostavan. Pirullisen yksinkertaista ja tehokasta! Mutta paljastavaa, Hartola naurahti jäykästi. — Jos vain... jos vain tuo ku-miputki on hankittu täältä, jostakin lähistöltä, niin kyllä me ostajan jäljille pääsemme! Ainakin viisi- tai kuusikymmentä metriä!

Poliisipäällikkö katsoi häneen. — Sepä oli oiva huomio. Tämä jälki on jo jotakin ja parempi kuin mitä olemme näissä asioissa vielä milloinkaan saaneet.

* * *

Kun Hartola seuraavana iltapäivänä saapui poliisilaitokselle, hän hymyili katkeran ivallisesti. Sanomalehdet eivät kohdelleet poliisipäällikköä eivätkä häntäkään kovin ystävällisesti. Tosin sanomalehdet eivät tienneet mitään seinästä löydetystä reiästä. Oli välttämätöntä pitää se seikka salassa, etteivät rikolliset pelästyisi. Ja siksi lehdet ot-sikoivat juttunsa: Täysin selvittämätön rikos.

Hartola oli tänään päässyt askelen eteenpäin, mutta juuri silloin, kun kaikki näytti lupaavimmalta, oli tullut este ja pysähdys vastaan.

Hän oli lähtenyt etsimään kumiputken ostajaa. Hän olisi voinut antaa tehtävän miehilleen, mutta hän tahtoi olla varma ja suoritti itse työn. Hän kävi kumikaupoissa ja rohdosliikkeissä ja rautakaupoissa, kaikissa, missä tiesi tuollaisia kumiputkia myytävän, tarjotteli niitä itselleen, valikoi ja arvosteli ja samalla aivan huomaamatta teki kysymyksiä. Hän oli joutunut jo ostamaan muutamia metrejä erilaista kumiputkea, mutta mistään sellaisesta ostajasta, joka olisi tarvinnut mainittua tavaraa niin paljon, ei tiedetty. Hartolan mieliala laski. Hän oli mielestään tutkinut jo kaikki mahdolliset kaupat, mutta varmuuden vuoksi hän selaili osoitekalenterin vielä kertaalleen ja huomasi erään pienen, syrjäisen laivanvarustusliikkeen, jolla ehkä saattoi varastossaan olla kumiputkiakin. Hän meni sinne ja sieltä hän viimein tapasi jäljen.

— Tätä putkea ei meillä valitettavasti ole kuin muutamia metrejä, nuori virkeä kauppa-apulainen sanoi hänelle. — Muutamia päiviä siten myimme sitä yli puolensataa metriä. Se on kyllä hyvää.

Hartola myönsi. — Kukas sitä mahtoi tarvita niin paljon kerrallaan? hän kysyi välinpitämättömästi.

Jännityskertomuksia 1930-luvun Suomesta

Olli Karila oli suomalaisen jännityskirjallisuuden ykkösnimiä 1920- ja 1930-luvuilla. Ura kuitenkin katkesi kirjailijan kuolemaan vain 39-vuotiaana. Sujuvakynäinen Karila tuli lukijoille romaaniansa lisäksi tutuksi myös lehdistä, joihin hän kirjoitti tarinoita mielikuvituksen ehtymättä. Tähän kokoelmaan on valittu kaksitoista Karilan jännitystarinaa 1930-luvulta. Niitä ei ole aiemmin julkaistu kirjamuodossa. Ne tuovat esiin Karilan tarinoiden eri puolet: jännityksen ja huumorin, yllättävät ratkaisut, niin leppoiset etsivät suurennuslaseineen kuin kovaotteisen toiminnan, jossa aseet puhuvat.

Kokoelman tarinoissa pääsee muun muassa setvimään murhasarjaa ja koruvarkauksia, seuraamaan taskuvarasta tekevässä elämänsä keikkaa ja hermotautilääkäreä tutkimassa kleptomaania. Tapahtumapaikkoina ovat niin kartanot hovimestareineen, aavemainen vanha kirkko kuin moderni suomalainen kaupunki. Tarinoiden mukana pääsee 1930-luvun Suomeen, jota on maustettu kansainvälisistä jännityskirjoista ja elokuvista saaduilla vaikutteilla.

Kokoelman toimittaja FT Juha Järvelä kertoo jälkisanoissaan Olli Karilan kirjailijanimen takana olleen Niilo Pärnäsen (1897-1936) tuotannosta ja elämänvaiheista.

